

Nefndarsvið Alþingis
Austurstræti 8-10
101 Reykjavík

Reykjavík, 9. desember 2020

Varðar: Umsögn um frumvarp til laga um fæðingar- og foreldraorlof

Samtök atvinnulífsins hafa tekið til umsagnar frumvarp um fæðingar- og foreldraorlof, 323. mál, frá velferðarnefnd Alþingis.

Samtök atvinnulífsins styðja þær breytingar sem lagðar eru til í frumvarpinu, þ.m.t. sjálfstæðan rétt foreldra til fæðingarorlofs í allt að sex mánuði hvort um sig vegna fæðingar, frumættleiðingar barns eða töku barns í varanlegt fóstur og að foreldri verði heimilt að framselja einn mánuð af sjálfstæðum rétti sínum til hins foreldrisins. Slík tilhögun er best til þess fallin að ná markmiði laganna sem er að tryggja barni samvistir við báða foreldra og gera foreldrum kleift að samræma fjölskyldu- og atvinnulíf. Tilgangur laganna snýr ekki einvörðungu að því að vernda heilsu móður og barns, heldur líka að bregðast við þróun á vinnumarkaði þar sem atvinnuþátttaka kvenna hefur aukist jafnt og þétt samhliða aukinni menntun þeirra, enda taka lögin til réttinda foreldra til fæðingar- og foreldraorlofs á innlendum vinnumarkaði.

Með lögum um fæðingar- og foreldraorlof nr. 95/2000 var mikilvægt skref stigið í jafnréttisátt þegar feðrum var tryggður sjálfstæður réttur til fæðingarorlofs. Fyrir þann tíma heyrði það til undantekninga að feður tækju fæðingarorlof umfram tvær vikur. Gögn frá Fæðingarorlofssjóði sýna að feður taka í langflestum tilfellum aðeins sinn sjálfstæða rétt til fæðingarorlofs og mæður taki að stærstum hluta sameiginlega réttinn. Slík ójöfn skipting mun ekki leiða okkur áfram í áttina að auknu jafnrétti. Gögn frá Noregi frá árinu 2014 sýna að feður drógu úr töku fæðingarorlofs þegar sjálfstæður réttur þeirra var stytur og juku hann aftur þegar sjálfstæði réttur þeirra var lengdur. Það er ekkert sem bendir til að önnur þróun yrði hér á landi. Sjálfstæður réttur foreldra til fæðingarorlofs, skilgreindur í lögum, hefur bein áhrif á töku fæðingarorlofs þess foreldris sem ekki gengur með barnið (feðra).

Samtök atvinnulífsins telja að sú jafna skipting fæðingarorlofs sem frumvarpið byggir á tryggi sem best samvistir barns við foreldra sína og jafna möguleika foreldra á að annast barn sitt í fæðingarorlofi, þangað til barnið kemst inn á leikskóla. án þess að það hafi í för með sér verulega röskun á vinnu foreldris. Jöfn skipting fæðingarorlofs skilar sér í jafnri fjölskylduábyrgð sem lengi vel hefur hvílt að meginhluta á herðum mæðra. Rannsóknir sýna að faðir (eða það foreldri sem ekki gengur með barnið) sem sér um umönnun barns síns í fæðingarorlofi tekur almennt jafnari ábyrgð á þeim verkefnum sem falla til innan heimilis og gerir báðum foreldrum þannig kleift að samræma betur fjölskyldu- og atvinnulíf að loknu fæðingarorlofi. Það skilar sér inn á vinnustaði foreldranna og ekki síður til barnsins þegar það vex úr grasi og hefur síðar störf á vinnumarkaði. Þannig stuðlar jöfn skipting fæðingarorlofs foreldra að jafnrétti á íslenskum vinnumarkaði.

Þróun sl. 20 ára er jákvæð en nauðsynlegt er að sú þróun haldi áfram í rétta átt m.a. með því að stuðla enn frekar að jafnrétti í töku fæðingarorlofs.

Virðingarfyllst,

Halldór Benjamín Þorbergsson,
framkvæmdastjóri